

Vergaderjaar 2019–2020

19 637

Vreemdelingenbeleid

Nr. 2563

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN JUSTITIE EN VEILIGHEID

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 16 december 2019

Hierbij informeer ik u over de maatregelen die ik neem naar aanleiding van de hoge instroom van Moldaviërs in de maand november. Voordat ik hier nader op in ga, informeer ik uw Kamer in deze brief eerst over de uitkomst van het onderzoek naar de vraag of Moldavië kan worden aangemerkt als veilig land van herkomst.

Beoordeling veilig land van herkomst

De beoordeling van de vraag of landen kunnen worden aangemerkt als veilig land van herkomst vindt plaats langs de lijnen als uiteengezet in de brief van 3 november 2015.¹ Kernvraag is derhalve of kan worden aangetoond dat er algemeen gezien en op duurzame wijze geen sprake is van vluchtelingrechtelijke vervolging, foltering of onmenselijke behandeling in de zin van artikel 3 EVRM.

Tijdens de behandeling van de begrotingsstaten van het Ministerie van Justitie en Veiligheid (Handelingen II 2019/20, nr. 21, debat over de Begroting Justitie en Veiligheid 2020) heb ik u medegedeeld dat reeds in 2017 is beoordeeld of Moldavië kan worden aangemerkt als veilig land van herkomst.² Uitkomst van de beoordeling in 2017 was dat Moldavië niet kon worden aangemerkt als veilig land van herkomst.

Ik heb tijdens de begrotingsbehandeling aangegeven dat er een onderzoek met betrekking hierop gaande was. Op basis van de huidige beoordeling kom ik tot de conclusie dat in Moldavië – naast een aantal positieve ontwikkelingen – nog sprake is van een aantal niet onbelangrijke tekortkomingen op het gebied van de rechtsstaat en de fundamentele vrijheden en derhalve nog steeds niet kan worden aangemerkt als een

¹ Kamerstuk 19 637, nr. 2076.

² Kamerstuk 19 637, nr. 2356.

veilig land van herkomst. De uitgebreide beoordeling van Moldavië vindt u in de bijlage³.

Dat Moldavië niet wordt aangemerkt als veilig land van herkomst, wil niet zeggen dat asielzoekers uit dat land om die reden in aanmerking komen voor asielrechtelijke bescherming. Dit is nog steeds een individuele toets. Wanneer het asielrelaas van een asielzoeker onvoldoende zwaarwegend is of niet op geloofwaardige wijze aansluit bij de gebreken op het gebied van de rechtsstaat in dat land zal dit niet leiden tot vergunningverlening. De afgelopen drie jaren is het inwilligingspercentage bij Moldavische asielzoekers 0%.

Recente ontwikkelingen

Recent is er sprake van een verhoogde asielinstroom van Moldaviërs die naar Nederland zijn gereisd. In november zijn er in totaal 480 asielaanvragen ingediend door Moldaviërs.⁴ Het overgrote deel van deze groep blijkt ook in andere EU-lidstaten zonder succes asiel te hebben aangevraagd. Voor het merendeel van de personen die zich in Ter Apel aanmelden, geldt dat zij geen kans maken op asiel in Nederland.

Maatregelen

Voorname groep Moldaviërs maakt oneigenlijk gebruik van de asielprocedure en de COA-opvang. Dit gaat ten koste van de IND-inzet op andere zaken en de beschikbare opvangcapaciteit. Ik vind dit een zorgelijke en zeer onwenselijke situatie die met prioriteit wordt aangepakt door een taskforce waarin alle betrokken ketenpartners vertegenwoordigd zijn. Daarbij is ingezet op de volgende maatregelen:

- Ingevolge de conclusie dat Moldavië niet kan worden aangemerkt als veilig land van herkomst, worden de asielaanvragen van Moldaviërs behandeld in spoor 4. De asielaanvragen van Moldaviërs worden door een speciaal daarvoor opgericht team van de IND met spoed afgehandeld, waarna wordt ingezet op het zo spoedig mogelijk effectueren van (gedwongen) vertrek naar Moldavië. Hierdoor wordt de duur van de aanvraag tot het IND besluit alsnog sterk verkort naar 3 tot 4 weken.
- De Moldaviërs worden groepsgewijs in sobere opvang met beperkte faciliteiten geplaatst, in de verwachting en bedoeling dat het verblijf van korte duur zal zijn. Ook krijgt de groep geen financiële toelage maar verstrekkingen in natura zoals eten en goederen ten behoeve van de persoonlijke hygiëne. De frequentie van de inhuurregistratie of de meldplicht wordt door COA en/of AVIM verhoogd om mensen beschikbaar te houden voor het versnelde asielproces en het proces voor vertrek.
- Er wordt ingezet op het zo spoedig mogelijk effectueren van (gedwongen) vertrek naar Moldavië. In de aanmeldfase vindt daartoe specifiek op de groep gerichte voorlichting plaats, verzorgd door de IND, DT&V en IOM. De boodschap is dat in de regel terugkeer naar Moldavië het perspectief is. Daarbij wordt er informatie verstrekt over de mogelijkheden van vrijwillige terugkeer.
Om vrijwillig vertrek te bevorderen, kan een beperkte financiële ondersteuningsbijdrage worden verstrekt ten behoeve van doorreis van de luchthaven in Moldavië naar de eindbestemming. Hierbij heb ik besloten de bijdrage voor personen uit Moldavië terug te brengen van

³ Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl

⁴ Van de 480 asielaanvragen zijn er 370 eerste asielaanvragen ingediend en 110 opvolgende asielaanvragen. Deze opvolgende asielaanvragen zijn hoofdzakelijk ingediend door Moldaviërs die Nederland eerder verlaten hebben (bijvoorbeeld onder de Dublin verordening) en nu teruggekeerd zijn naar Nederland.

€ 100 naar € 40. Deze financiële bijdrage wordt pas bij uitreis ontvangen. Vertrek vindt in beginsel via de luchthaven plaats. Tegelijkertijd werkt de DT&V aan gedwongen terugkeer. In geval van gedwongen terugkeer kan geen gebruik worden gemaakt van deze financiële ondersteuningsbijdrage.

- Ook wordt door de DT&V al in een vroeg stadium gestart met het voeren van terugkeergesprekken. Samen met het prioriteren van de behandeling van de Moldavische asielaanvragen wordt de duur van de totale procedure aanzienlijk verkort.
- Waar nodig en mogelijk worden de vreemdelingen in bewaring gesteld, zodat zij na de afwijzing van hun asielaanvraag zo spoedig mogelijk worden uitgezet.
- Indien mogelijk wordt een inreisverbod van twee jaar opgelegd.
- Naar aanleiding van bovengenoemde situatie staat de DT&V in nauw contact met de ambassadeur van Moldavië om de urgentie van de problematiek over te brengen en medewerking te vragen om de terugkeerprocedures van Moldaviërs te versnellen. Deze gesprekken zijn zeer constructief verlopen, waarbij is toegezegd dat de reactietermijn in het kader van de nationaliteitsvaststelling op basis van de Terugkeer- en Overname Overeenkomst, waar mogelijk, verkort wordt van 11 naar 3 werkdagen. De ambassade is ook bereid om na nationaliteitsbevestiging versneld vervangende reisdocumenten te regelen om terug te keren naar Moldavië.
- Er worden op basis van beschikbare informatie in het kader van Mobiel Toezicht Veiligheid (MTV) gerichte controles uitgevoerd door de Koninklijke Marechaussee bij de binnengrenzen. Sinds 1 oktober heeft de Koninklijke Marechaussee zes aanhoudingen verricht wegens verdenking van betrokkenheid bij mensensmokkel. Tevens wordt prioriteit gegeven aan het horen van de aangetroffen Moldaviërs met het oog op signalen van mensensmokkel. Indien mogelijk worden op basis daarvan opsporingsonderzoeken ingesteld. Ook is meer toezicht bij de grens. Sinds 14 november wordt extra flexibele capaciteit van de brigades aan de binnengrenzen ingezet op controles in het MTV. Op maandag 18 november jl. zijn de brigades specifiek geïnstrueerd over Moldaviërs. Het betreft controles aan de oostgrens, zuidgrens en in de regio Ter Apel.

De genoemde maatregelen zet ik in samenwerking met alle ketenpartners voortvarend en doeltreffend in. Met de maatregelen wordt beoogd Nederland voor Moldaviërs minder aantrekkelijk te maken om asiel aan te vragen en daarmee de instroom een halt toe te roepen en terugkeer te realiseren. De zorgvuldigheid die de Nederlandse asielprocedure kenmerkt zal daarbij niet uit het oog worden verloren.

De Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid,
A. Broekers-Knol